

Boom Juridische uitgevers
Postbus 85576
2508 CG Den Haag
T (070) 330 70 33
F (070) 330 70 30
E info@bju.nl
I www.bju.nl

EstateTip

afl. 2004-05

3 maart 2004

Des te groter de verkrijging voor het successierecht, des te beter?! Ondernemingsfaciliteit = 'vrijstelling'

Zoals u in de allereerste *EstateTip* (2004-01) heeft kunnen lezen, is het 'opvullen' van beschikbare vrijstellingen één van de veelgebruikte trucs in de estate planning (vrijstellingsoptimalisatie). De druk van het successierecht wordt op die manier geminimaliseerd. Veelal streven we naar een ideale spreiding over de verkrijgers van een nalatenschap, met bijvoorbeeld de ventieltechniek voor de 'fine tuning' ná het overlijden.

Alhoewel successierechtbesparing op het eerste gezicht wordt verkregen door verkleining van verkrijgingen, zal een estate planner – hoe paradoxaal ook – van tijd tot tijd verkrijgingen *vergroten* om fiscaal voordeel te behalen. Dat geldt zeker indien er *bedrijfsopvolgers* zijn, zoals we hierna zullen zien.

De erflater die een onderneming of een aanmerkelijk belangpakket nalaat én een of meer bedrijfsopvolgers achterlaat, verkrijgt in allerlei opzichten bijzondere aandacht van de – fiscale – wetgever. Voorkomen dient namelijk te worden dat de opvolging schipbreuk zou kunnen lijden door het overlijden, mogelijk veroorzaakt door de druk van de successierechten die betaald moeten worden. Er zijn verschillende tegemoetkomingen in de sfeer van het successierecht – maar overigens ook voor het schenkingsrecht en in het erfrecht – te vinden. In deze *EstateTip* wordt uitsluitend op het successierecht ingegaan.

In Hoofdstuk IIIA met het opschrift 'Bedrijfsopvolging' in de Successiewet 1956 komen we verschillende faciliteiten tegen. Lezing van de artikelen 35b en 35c stemt evenwel niet tot vrolijkheid. Er worden termen als 'voorwaardelijk belaste' en 'onbelaste geconserveerde waarde' gebruikt. De betrekkelijke eenvoud van de tot 1 januari 2002 geldende 'kwijschelding- en uitstelregeling' lijkt verlaten.

Maar niets is minder waar. Voor de estate planner is het werken met de faciliteiten niet moeilijker of makkelijker geworden met de huidige regeling. Hij moet evenwel 'loskomen' van de techniek waarmee de wetgever de faciliteiten heeft vormgegeven. In materiële zin is namelijk sprake van een extra *vrijstelling* voor de bedrijfsopvolger(s), waarbij de hoogte van de vrijstelling afhankelijk is van de waarde van de verkregen onderneming of het aanmerkelijk belang pakket. Voorzover nog belasting is verschuldigd over het niet-vrijgestelde gedeelte kan *betalingsuitstel* worden verkregen. Met dit alles weet de planner in feite al voldoende.

In de Successiewet 1956 komen we op dit moment twee 'vrijstellingen' tegen voor de bedrijfsopvolger(s). Wij stippen deze nu slechts aan en zullen in een volgende *EstateTip* op de 'techniek' terugkomen.

De *eerste 'vrijstelling'* houdt verband met de waarde waarvoor de onderneming moet worden aangegeven. Voor het successierecht is de waarde in het economische verkeer het uitgangspunt, en dat is meestal de zogenoemde going concernwaarde. Als de liquidatiewaarde hoger is, moet die echter worden aangegeven (art. 21 lid 4 SW 1956). Wordt de onderneming niet geliquideerd, maar ten minste 5 jaren voortgezet, mag toch de lagere waarde worden aangegeven en wordt daarover successierecht verschuldigd.

De *tweede 'vrijstelling'* geeft – naast de algemene 'echte' vrijstellingen van artikel 32 SW 1956 en de 'eerste vrijstelling' – een '*belastingvrije som*' ter grootte van 30% van de (going concern)waarde van het ondernemingsvermogen.

Dat de 30%-vrijstelling bij een berekening tegen het 'toptarief' een aanzienlijke impact kan hebben op de omvang van de te betalen belasting, behoeft geen betoog! Bovendien wordt voor het successierecht die wordt verschuldigd over de resterende 70% nog voor een periode van maar liefst 10 jaren *betalingsuitstel* verleend, zij het rentedragend.

Al met al moet de conclusie luiden dat we de voordelen uit deze tegemoetkomingen niet mogen laten 'liggen'. De estate planner is een adviseur die vooruit moet kijken. Hij wacht niet tot ná het overlijden van de ondernemer met het berekenen van de 'belastingvoordelen', maar vraagt zich vooraf af op welke wijze maximaal gebruik kan worden gemaakt van de onderhavige bedrijfsopvolgingsfaciliteiten. Sterker nog, hij moet voorkomen dat 'faciliteitsverlies' optreedt! Bij het opstellen van de aangifte is hij daarmee meestal te laat.

Is het mogelijk om een vuistregel te bedenken waarmee de estate planner kan werken?

Soms wordt de praktijk daarbij geholpen door de wetgever. Zo ook bij de planning met successierechtelijke bedrijfsopvolgingsfaciliteiten. De minister gaf namelijk in de parlementaire behandeling de volgende 'gouden EstateTip':

'uiteraard is het wel zo dat niet meer belasting kan worden kwijtgescholden dan door de voortzetter is verschuldigd'.

In deze zinsnede ligt het geheim van bedrijfsopvolgingsfaciliteiten besloten. Alhoewel de uitspraak is gedaan voor de tot 1 januari 2002 geldende 'kwijschelding- en uitstelregeling', is zij eveneens van toepassing op het huidige systeem.

In feite geeft de minister aan dat de verkrijging van de bedrijfsopvolger(s) zo groot moet zijn dat daarop de 'vrijstellingen' losgelaten kunnen worden. Is hun verkrijging te klein, dan blijven de 'vrijstellingen' geheel of gedeeltelijk ongebruikt. En, omdat het geen boedelvrijstellingen zijn maar slechts door de opvolger(s) kunnen worden ingezet, kunnen zij evenmin door andere verkrijgers in de nalatenschap worden ingeroepen. De bedrijfsopvolger(s) gaat(n) er als gevolg van deze fiscale planning met de buit vandoor. Dat is mogelijk niet altijd de bedoeling. Onder omstandigheden is correctie dan ook op zijn plaats.

Het is dus oppassen geblazen met huwelijkse voorwaarden en testamenten waardoor de verkrijgingen van de bedrijfsopvolger(s) wellicht kunstmatig worden verkleind om successierechtelijk 'voordeel' te behalen. Een klassiek voorbeeld waarin het fout gaat, is het '1/100-erfdeel' voor de langstlevende, die tevens opvolger is. Faciliteitsverlies is het gevolg als geen flankerende maatregelen zijn of worden getroffen.

Het devies moet in beginsel zijn:

V voorkom dat de heffingsgrondslag voor het successierecht bij de bedrijfsopvolger(s) kleiner is dan het bedrag van de algemene successierechtvrijstelling van artikel 32 SW 1956 vermeerderd met de 'bedrijfsopvolgingsvrijstellingen' van artikel 35b SW 1956!

De conclusie voor de estate planner moet zijn: ik moet zorgen dat de heffingsgrondslag voor de bedrijfsopvolger(s) groot genoeg is of kan worden gemaakt met '*ik-vaderachtige technieken*' (zie ook *Handboek Estate Planning*, par. 15.12). Het is daarbij om het even waarmee ik de vrijstelling van de opvolger(s) opvul. Fictieve verkrijgingen, vruchtgebruik, fictief vruchtgebruik al dan niet in combinatie met het inzetten van de ventieltechniek: alles pakt goed uit!

Tot volgende week!